

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

25. července 2018*

„Řízení o předběžné otázce – Směrnice 2002/47/ES – Plnění dohod o finančním zajištění – Zahájení úpadkového řízení vůči příjemci finančního zajištění – Vznik události rozhodné pro vymáhání zajištění – Zahrnutí finančního zajištění do majetkové podstaty v úpadkovém řízení – Povinnost uspokojit nejprve pohledávky z finančního zajištění“

Ve věci C-107/17,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Litevský nejvyšší soud) ze dne 24. února 2017, došlým Soudnímu dvoru dne 3. března 2017, v řízení

„Aviabaltika“ UAB

proti

„Ūkio bankas“ AB, v likvidaci,

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení T. von Danwitz (zpravodaj), předseda senátu, C. Vajda, E. Juhász, K. Jürimäe a C. Lycourgos, soudci,

generální advokát: M. Szpunar,

vedoucí soudní kanceláře: M. Aleksejev, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 18. ledna 2018,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za „Aviabaltika“ UAB E. Baranauskasem, advokatas,
- za „Ūkio bankas“ AB T. Bairašauskasem a D. Ušinskaitė-Filonovienė, advokatai,
- za litevskou vládu K. Dieninsem a D. Kriaučiūnasem, jakož i L. Bendoraitytė a R. Butvydytė, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi J. Riusem et A. Nijenhuisem, jakož i A. Steiblytė, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 12. dubna 2018,

* Jednací jazyk: litevština.

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 4 odst. 1 a 5 a článku 8 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/47/ES ze dne 6. června 2002 o dohodách o finančním zajištění (Úř. věst. 2002, L 168, s. 43; Zvl. vyd. 10/03, s. 89) ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/44/ES ze dne 6. května 2009 (Úř. věst. 2009, L 146, s. 37) (dále jen „směrnice 2002/47“).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi společnostmi „Aviabaltika“ UAB a „Ūkio bankas“ AB ve věci návrhu znějícího na zaplacení podaného bankovním ústavem Ūkio bankas proti společnosti Aviabaltika v rámci vymáhání plnění z dohod o poskytnutí zajištění uzavřených mezi nimi.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Bod 3 odůvodnění směrnice 2002/47 uvádí:

„Měl by být vytvořen režim Společenství pro poskytování cenných papírů a hotovosti jako zajištění, a to jak ve formě poskytnutí jistoty, tak ve formě převodu vlastnického práva, včetně dohod o zpětném odkupu (repo). Tím se přispěje k integraci a nákladové účinnosti finančního trhu, jakož i ke stabilitě finančního systému ve Společenství, čímž bude podpořen volný pohyb služeb a kapitálu na jednotném trhu s finančními službami. Tato směrnice se zaměřuje na dvoustranné dohody o finančním zajištění.“

- 4 Článek 2 uvedené směrnice, nadepsaný „Definice“, v odstavci 1 stanoví:

„Pro účely této směrnice se:

[...]

- c) ‚dohodou o finančním zajištění s poskytnutím jistoty‘ rozumí dohoda, podle níž poskytovatel zajištění poskytuje příjemci zajištění nebo v jeho prospěch jistotu v podobě finančního aktiva, přičemž plné vlastnické právo k němu zůstává při zřízení jistoty poskytovateli zajištění;

[...]

- f) ‚příslušnými finančními závazky‘ rozumějí závazky, které jsou zajištěny dohodou o finančním zajištění a ze kterých vyplývá právo k vypořádání v penězích nebo k dodání finančních nástrojů.

[...]

- j) ‚likvidačním řízením‘ rozumí kolektivní řízení, které zahrnuje realizaci aktiv a rozdělení výnosů mezi věřitele, akcionáře či společníky, které zahrnuje zásah správních nebo soudních orgánů, včetně případů, kdy jsou kolektivní řízení ukončena vyrovnáním nebo jiným obdobným opatřením, bez ohledu na to, zda je důvodem řízení platební neschopnost nebo zda je dobrovolné[,] či nucené;

[...]

l) „rozhodnou událostí pro vymáhání“ rozumí událost neplnění nebo jakákoli podobná událost dohodnutá mezi stranami, při jejímž vzniku je příjemce zajištění oprávněn za podmínek dohody o finančním zajištění nebo ze zákona realizovat nebo přivlastnit si finanční zajištění nebo jejíž vznik odůvodňuje uplatnění doložky o závěrečném vypořádání;

[...]“

5 Článek 4 směrnice, nadepsaný „Vymáhání dohod o finančním zajištění“, stanoví:

„1. Členské státy zajistí, aby nastane-li rozhodná událost pro vymáhání, byl příjemce zajištění schopen realizovat jedním z následujících způsobů kterékoli finanční zajištění poskytnuté podle dohody o finančním zajištění s poskytnutím jistoty a v souladu s jejími podmínkami:

[...]

b) u hotovosti započtením částky proti příslušným finančním závazkům, případně použitím na jejich vyrovnání;

[...]

4. Na způsoby realizace finančního zajištění ve smyslu odstavce 1 se s výhradou podmínek dohody o finančním zajištění s poskytnutím jistoty nevztahují žádné požadavky v tom smyslu, že:

a) musí být předem dáno oznámení o záměru provést realizaci;

[...]

5. Členské státy zajistí, aby se dohoda o finančním zajištění mohla stát účinnou v souladu se svými podmínkami bez ohledu na zahájení či pokračování likvidačního řízení nebo reorganizačních opatření u poskytovatele nebo příjemce zajištění.

[...]“

6 Článek 8 téže směrnice, nadepsaný „Nepoužitelnost některých ustanovení o úpadku“, stanoví:

„1. Členské státy zajistí, aby dohoda o finančním zajištění, stejně jako poskytnutí finančního zajištění na základě takové dohody nemohly být prohlášeny za neplatné či neúčinné, ani aby nemohly být zrušeny pouze z toho důvodu, že dohoda o finančním zajištění byla uzavřena nebo že finanční zajištění bylo poskytnuto:

a) v den zahájení likvidačního řízení či reorganizačních opatření, avšak před vydáním příkazu nebo rozhodnutí o takovém zahájení, nebo

b) ve stanovené době před zahájením likvidačního řízení či reorganizačních opatření nebo před vydáním uvedeného příkazu nebo rozhodnutí, která se určuje odkazem na takové zahájení nebo odkazem na vydání takového příkazu nebo rozhodnutí, nebo na vykonání jiného úkonu či vznik jiné události v průběhu takového řízení nebo takových opatření.

2. Členské státy zajistí, aby v případě, že dohoda o finančním zajištění byla uzavřena, nebo příslušný finanční závazek vznikl, nebo finanční zajištění bylo poskytnuto v den zahájení likvidačního řízení či reorganizačních opatření, ale až po jejich zahájení, byly právně závazné a účinné vůči třetím osobám, pokud může příjemce zajištění prokázat, že o zahájení takového řízení nebo takových opatření nevěděl a ani vědět nemohl.

[...]“

Litevské právo

- 7 Lietuvos Respublikos finansinio užtikrinimo susitarimų įstatymas (zákon Litevské republiky o dohodách o finančním zajištění, dále jen „litevský zákon o dohodách o finančním zajištění“), který provádí směrnicí 2002/47, v čl. 2 odst. 8 a 32 stanoví:

„8. ‚Dohodou o finančním zajištění bez převodu vlastnického práva‘ se rozumí dohoda, podle níž poskytovatel zajištění poskytuje příjemci nebo v jeho prospěch finanční zajištění, které zaručuje splnění příslušných finančních závazků, ale ponechává si plné nebo omezené vlastnické právo k finančnímu zajištění.

[...]

32. ‚Zajištěným finančním závazkem‘ se rozumí závazek, jehož plnění je zaručeno dohodou o finančním zajištění a z něhož vyplývá právo k vypořádání v penězích nebo k dodání finančních nástrojů či na ně navázaných aktiv. [...]“

- 8 Článek 9 odst. 3 a 8 litevského zákona o dohodách o finančním zajištění stanoví:

„3. V případě, že dojde k rozhodné události pro vymáhání finančního zajištění, má jeho příjemce právo jednostranně realizovat finanční zajištění poskytnuté podle dohody o finančním zajištění bez převodu vlastnického práva jedním z následujících způsobů a v souladu s ustanoveními uvedené dohody:

[...]

- 2) u hotovosti započtením částky proti příslušným finančním závazkům, případně použitím na jejich vyrovnání;

[...]

8. Dohoda o finančním zajištění nabývá účinnosti ve lhůtách v ní stanovených, nezávisle na zahájení likvidačního řízení nebo na provádění reorganizačních opatření týkajících se poskytovatele nebo příjemce zajištění.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 9 Dne 10. října 2011 a 16. srpna 2012 uzavřely Aviabaltika a bankovní ústav Ūkio bankas dvě dohody o zajištění (dále jen „dohody z let 2011 a 2012“), na jejichž základě byla poskytnuta zajištění smluvním partnerům společnosti Aviabaltika. Společnost Aviabaltika své závazky sama zajistila finančními prostředky uloženými na účtu zřízeném na její jméno v Ūkio bankas.
- 10 Dohody z let 2011 a 2012 stanovily, že prostředky uložené na uvedeném účtu, jakož i pohledávka týkající se vrácení těchto prostředků budou postoupeny bance v rámci zajištění řádného plnění závazků vzniklých z těchto dohod a mají být považovány za finanční zajištění ve smyslu litevského zákona o dohodách o finančním zajištění.
- 11 Ūkio bankas následně uzavřela dohody o protizajištění se společností Commerzbank AG, na jejichž základě Commerzbank poskytla záruky ve prospěch State Bank of India a ta pak jejich konečným příjemcům, tedy smluvním partnerům společnosti Aviabaltika. Jako jistota byly u společnosti Ūkio bankas složeny peněžní prostředky ve výši zajištění poskytnutých společností Commerzbank.

- 12 Dne 2. května 2013 Kauno apygardos teismas (krajský soud v Kaunasu, Litva) zahájil úpadkové řízení proti společnosti Ūkio bankas.
- 13 Vzhledem k tomu, že Aviabaltika svoje závazky vůči smluvním partnerům, příjemcům zajištění poskytnutých na základě dohod z let 2011 a 2012, nesplnila, byla Commerzbank nucena dne 12. března 2014 splnit povinnosti vyplývající z dohod o protizajištění a strhla část prostředků, které u ní Ūkio bankas složila jako jistotu.
- 14 Dne 28. října 2014 Kaunas apygardos teismas (krajský soud v Kaunasu) uznal jako pohledávku za majetkovou podstatou společnosti Ūkio bankas pohledávku společnosti Aviabaltika, plynoucí zejména z poskytnutí finančních prostředků uvedené bance z důvodu finančního zajištění v rámci dohod z let 2011 a 2012.
- 15 Ūkio bankas vyrovnala část závazků představovaných částkami strženými společnostmi Commerzbank nikoli peněžními prostředky složenými v rámci uvedeného zajištění zřízeného společnostmi Aviabaltika, ale z odškodnění vyplaceného podle litevských právních předpisů o pojištění vkladů v souvislosti s prostředky uloženými na jiném účtu společnosti Aviabaltika. Následně požadovala, aby bylo společnosti Aviabaltika uloženo, aby jí uhradila zůstatek částky dlužné podle dohod z let 2011 a 2012 po uvedeném vyrovnání, navýšený o úroky.
- 16 Rozsudkem ze dne 14. prosince 2015 Kaunas apygardos teismas (krajský soud v Kaunasu) těmto návrhům vyhověl. Rozhodnutím ze dne 31. května 2016 Lietuvos apeliacinis teismas (Litevský odvolací soud) daný rozsudek potvrdil. Uvedené soudy rozhodly, že dohody z let 2011 a 2012 obsahují dohodu o finančním zajištění, jejímž předmětem jsou prostředky vložené na účet vedený jménem společnosti Aviabaltika u uvedené banky. Měly za to, že po zahájení úpadkového řízení vůči společnosti Ūkio bankas se tyto prostředky staly součástí majetkové podstaty a právo uvedené banky s nimi nakládat je podle vnitrostátního práva v této oblasti omezeno zákazem plnění veškerých závazků, které nebyly splněny k okamžiku zahájení tohoto řízení. Aviabaltika podala k Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Litevský nejvyšší soud) kasační opravný prostředek.
- 17 Předkládající soud uvádí, že Aviabaltika a Ūkio bankas uzavřely dohodu o finančním zajištění s poskytnutím jistoty ve smyslu čl. 2 odst. 1 písm. c) směrnice 2002/47 a ke vzniku události rozhodné pro vymáhání zajištění došlo po zahájení úpadkového řízení vůči příjemci zajištění, tj. v projednávané věci společnosti Ūkio bankas. Vystává tedy zejména otázka, zda by toto zajištění mohlo být použito příjemcem, tak aby mohl získat zpět svou pohledávku za poskytovatelem zajištění, tedy společnostmi Aviabaltika, vzniklou neplněním finančních závazků, na které se vztahuje uvedená dohoda, posledně uvedenou společností.
- 18 Aviabaltika tvrdí, že k uspokojení své pohledávky musí Ūkio bankas na základě směrnice 2002/47, zejména jejího článku 4, použít peněžní prostředky, které jí předala v rámci zajištění, a nikoliv jiná její aktiva. Aviabaltika má mimoto za to, že pokud by bylo vyhověno návrhům společnosti Ūkio bankas, nemohla by tyto prostředky vymáhat v rámci úpadkového řízení a v praxi by musela této bance podruhé zaplatit výši finančního zajištění. Ūkio bankas se naproti tomu domnívá, že podle vnitrostátních předpisů v oblasti bankovníctví a úpadkového řízení se tyto finanční prostředky staly součástí majetkové podstaty a nemohou být použity pro uspokojení vlastních pohledávek. Dodává, že podle uvedené směrnice je jakožto příjemce finanční záruky oprávněna, ovšem nikoliv nucena, použít prostředky předané za tímto účelem a může se rozhodnout uspokojit pohledávku z jiných aktiv společnosti Aviabaltika.
- 19 Podle informací poskytnutých předkládajícím soudem mělo předání prostředků na bankovním účtu za účelem finančního zajištění za následek záruku ve formě nároku na vyplacení těchto prostředků, přičemž vlastnictví uvedených finančních prostředků bylo převedeno na banku. Mimoto se vnitrostátní předpisy v oblasti bankovníctví a úpadkového řízení, o které se opíraly soudy rozhodující v prvním stupni a v odvolacím řízení, použijí na situaci dotčenou v původním řízení, včetně zákazu plnit

jakékoliv závazky, které nebyly splněny k okamžiku zahájení úpadkového řízení, který brání realizaci daného zajištění a jeho použití příjemcem v praxi. Uvedený soud dále zdůrazňuje, že pokud je poskytovatel zajištění z důvodu tohoto neplnění povinen uhradit zajištěné finanční závazky z jiných aktiv, budou mu v praxi pravidla úpadkového řízení bránit v získání nazpět daného zajištění.

20 Za těchto podmínek se Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Litevský nejvyšší soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Je třeba čl. 4 odst. 5 směrnice 2002/47 vykládat v tom smyslu, že členským státům ukládá povinnost přijmout právní úpravu, podle níž finanční zajištění není součástí majetkové podstaty příjemce zajištění (banky, která je v úpadku)? Jinými slovy, jsou členské státy povinny přijmout právní úpravu, podle níž by příjemce zajištění (banka) měl být *de facto* schopen dosáhnout uspokojení své pohledávky, která je zaručena finančním zajištěním (finančními prostředky nacházejícími na bankovním účtu a pohledávkou k takovým prostředkům), ačkoli událost rozhodná pro vymáhání finančního zajištění nastala až po zahájení řízení o likvidaci příjemce zajištění (banky)?

2) Je třeba čl. 4 odst. 1 a 5 směrnice 2002/47 vykládat ve světle systematiky této směrnice tak, že přiznává poskytovateli zajištění právo požadovat, aby příjemce zajištění (banka) dosáhl uspokojení pohledávky, která je zaručena finančním zajištěním (finančními prostředky nacházejícími se na bankovním účtu a pohledávkou k takovým prostředkům), přednostně z takového finančního zajištění, a ukládá příjemci finančního zajištění odpovídající povinnost, pokud jde o uspokojení jeho pohledávky, navzdory tomu, že bylo vůči němu zahájeno likvidační řízení?

3) V případě záporné odpovědi na druhou otázku, a pokud poskytovatel zajištění uspokojí zajištěnou pohledávku příjemce pomocí jiných svých aktiv, je třeba směrnici 2002/47, a zejména její články 4 a 8, vykládat v tom smyslu, že se na poskytovatele zajištění musí uplatnit výjimka z rovného zacházení s věřiteli příjemce zajištění (banky) v úpadkovém řízení a pro účely vrácení finančního zajištění musí mít v rámci uvedeného řízení přednost před ostatními věřiteli?“

K předběžným otázkám

K první otázce

21 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 4 odst. 5 směrnice 2002/47 musí být vykládat v tom smyslu, že členským státům ukládá přijmout právní úpravu, která umožní příjemci zajištění na základě dohody o finančním zajištění s poskytnutím jistoty uspokojit svou pohledávku, která vznikla z neplnění zajištěných finančních závazků, z tohoto zajištění, když událost rozhodná pro vymáhání zajištění nastane po zahájení úpadkového řízení proti jeho osobě.

22 Jak vyplývá z žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, předkládající soud má za to, že finanční zajištění dotčené ve věci v původním řízení se stalo součástí majetkové podstaty jeho příjemce, společnosti Ūkio bankas, a nemůže proto být z důvodu zákazu plnění podle vnitrostátního práva použito za účelem řádného uspokojení jeho pohledávky. Zdá se tedy, že taková situace v praxi nutí poskytovatele zajištění zaplatit nabyvateli podruhé částku představující toto zajištění, které spadá do úpadkového řízení.

23 Předně ze znění čl. 4 odst. 5 směrnice 2002/47 jednoznačně vyplývá, že členské státy jsou povinny stanovit právní rámec zajišťující, aby se dohoda o finančním zajištění mohla stát účinnou v souladu se svými podmínkami bez ohledu na zahájení či pokračování úpadkového řízení u poskytovatele nebo příjemce zajištění. Toto ustanovení se výslovně týká obou stran dohody, aniž rozlišuje, pokud jde o její plnění, v závislosti na tom, vůči komu je takové řízení zahájeno.

- 24 Pokud jde dále o obecnou systematiku a účel směrnice 2002/47, je třeba připomenout, že ta má podle bodu 3 svého odůvodnění přispět k integraci a nákladové účinnosti finančního trhu, jakož i ke stabilitě finančního systému v Evropské unii. Za tímto účelem zakotvila uvedená směrnice systém, jehož cílem je omezit administrativní zátěž stran, které využívají finanční zajištění spadající do její působnosti, zvýšit právní jistotu tohoto zajištění tak, aby se na ně nevztahovala některá vnitrostátní ustanovení úpadkového práva, a chránit tak finanční stabilitu a omezit dominový efekt v případě neplnění některé strany dohody o finančním zajištění (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 10. listopadu 2016, *Private Equity Insurance Group*, C-156/15, EU:C:2016:851, bod 23).
- 25 V této souvislosti Soudní dvůr s ohledem na čl. 4 odst. 1 uvedené směrnice, který stanoví, že příjemce finančního zajištění s poskytnutím jistoty musí mít možnost realizovat toto zajištění jedním ze způsobů, jež jsou v tomto ustanovení uvedeny, rozhodl, že tento systém proto tato finanční zajištění zvyhodňuje oproti jiným druhům jistot, které do působnosti uvedené směrnice nespádají (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 10. listopadu 2016, *Private Equity Insurance Group*, C-156/15, EU:C:2016:851, body 25 a 50).
- 26 K věci, v níž byl vydán uvedený rozsudek, je třeba upřesnit, že Soudní dvůr byl tázán pouze na to, zda směrnice 2002/47 musí být vykládána v tom smyslu, že přiznává příjemcům uvedených zajištění právo k jejich realizaci bez ohledu na zahájení úpadkového řízení u jejich poskytovatelů. Nicméně, jak vyplývá z bodu 23 rozsudku v projednávané věci, jelikož čl. 4 odst. 5 uvedené směrnice nerozlišuje podle toho, zda bylo úpadkové řízení zahájeno vůči poskytovateli, nebo příjemci, musí být daná směrnice vykládána v tom smyslu, že systém, který zavádí, poskytuje i příjemcům finančních zajištění právo tato zajištění uplatnit bez ohledu na úpadkové řízení zahájené vůči nim.
- 27 Jak uvedl generální advokát v bodě 85 svého stanoviska, cílem směrnice 2002/47 je tudíž zavést zvláštní právní režim pro dohody o finančním zajištění, s cílem podpořit stabilitu finančního systému v Unii.
- 28 Výklad čl. 4 odst. 5 uvedené směrnice, podle něhož se finanční zajištění s poskytnutím jistoty stává po zahájení úpadkového řízení vůči jejímu příjemci nepoužitelným, jelikož posledně uvedenému brání uspokojit svou pohledávku z uvedeného zajištění a nutí v praxi poskytovatele zaplatit mu částku představující toto zajištění podruhé, by byl v rozporu se zněním uvedeného článku i s cíli směrnice 2002/47. Takový výklad by totiž vedl k tomu, že by uvedená dohoda byla z velké části zbavena svého účinku a mohla by případně poskytovateli zajištění způsobit finanční problémy, což by bylo v rozporu s cílem spočívajícím v omezení dominového efektu v případě neplnění některé ze stran.
- 29 Je třeba doplnit, že jak uvedl generální advokát v bodech 59 a 60 svého stanoviska, jelikož čl. 4 odst. 5 směrnice 2002/47 neupřesňuje způsob, jakým je třeba zajistit užitečný účinek finančního zajištění nezávisle na zahájení úpadkového řízení, přísluší členským státům určit prostředky vhodné pro zajištění takového účinku, mezi něž by mohlo patřit i to, že se finanční zajištění nestane součástí majetkové podstaty příjemce zajištění.
- 30 S ohledem na všechny tyto úvahy je třeba na první otázku odpovědět tak, že čl. 4 odst. 5 směrnice 2002/47 musí být vykládán v tom smyslu, že členským státům ukládá přijmout právní úpravu, která umožní příjemci zajištění na základě dohody o finančním zajištění s poskytnutím jistoty uspokojit svou pohledávku, která vznikla z neplnění zajištěných finančních závazků, z tohoto zajištění, když událost rozhodná pro vymáhání zajištění nastane po zahájení úpadkového řízení proti jeho osobě.

Ke druhé otázce

- 31 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 4 odst. 1 a 5 směrnice 2002/47 musí být vykládán v tom smyslu, že příjemci zajištění na základě dohody o finančním zajištění s poskytnutím jistoty ukládá uspokojit svou pohledávku, která vznikla z neplnění finančních závazků, na něž se vztahuje daná dohoda, přednostně z tohoto zajištění.

- 32 Zprvé, pokud jde o znění uvedeného článku 4, je třeba uvést, že výraz „příjemce zajištění schopen realizovat“, použitý v odstavci 1, značí, že v případech majících za následek realizaci finančního zajištění má příjemce možnost toto zajištění použít, spíše než povinnost tak učinit. Mimoto formulace „v souladu s jejími podmínkami“ a „v souladu se svými podmínkami“ použité v odstavcích 1 a 5 uvedeného článku ukazují, že směrnice 2002/47 dává přednost ustanovením dohod.
- 33 Jak v podstatě uvedl generální advokát v bodě 74 svého stanoviska, uvedené ustanovení má podle všeho za cíl, aby dohoda o finančním zajištění byla přednostně realizována podle ujednání dohodnutých mezi stranami.
- 34 Z druhého, pokud jde o kontext, do kterého zapadá čl. 4 odst. 1 a 5 směrnice 2002/47, je třeba konstatovat, že formulace čl. 2 odst. 1 písm. l) uvedených směrnic, který definuje „rozhodnou událost pro vymáhání“ jako „neplnění nebo jakoukoli podobnou událost dohodnutou mezi stranami“, při jejímž vzniku „je příjemce zajištění oprávněn [...] realizovat“ finanční zajištění, potvrzuje význam ujednání dohodnutých mezi stranami. Toto vyplývá rovněž ze znění jiných ustanovení uvedené směrnice, například jejího čl. 4 odst. 4, které odkazuje na „podmínky dohody o finančním zajištění“.
- 35 Za těchto podmínek usiluje čl. 4 odst. 1 a 5 směrnice 2002/47 o to, aby byla dohoda o finančním zajištění při respektování cílů této směrnice připomenutých v bodě 24 tohoto rozsudku přednostně plněna podle ujednání dohodnutých mezi stranami.
- 36 Nakonec je třeba uvést, že při neexistenci smluvních ujednání upravujících tuto otázku z uvedených cílů vyplývá, že příjemce musí uspokojit pohledávku v první řadě ze zajištění zřízeného za tímto účelem a teprve poté použít jiná aktiva poskytovatele. Takový požadavek totiž může zabránit dominovému efektu v případě platební neschopnosti příjemce, jelikož poskytovateli umožňuje, aby v praxi nemusel zaplatit podruhé částku představující toto zajištění, jež představuje jeho dluh.
- 37 Co se konkrétně týče situace dotčené v původním řízení, jeví se, že z informací obsažených v předkládacím rozhodnutí, a zejména z článku 6.3 dohod z let 2011 a 2012, které hovoří o finančním zajištění „zaručujícím bance řádné plnění smluvních závazků klienta“, plyne, že příjemce musí uspokojit svou pohledávku v první řadě z finančního zajištění a teprve poté použít jiná aktiva poskytovatele, což však musí ověřit předkládající soud.
- 38 S ohledem na všechny tyto úvahy je třeba na druhou otázku odpovědět tak, že čl. 4 odst. 1 a 5 směrnice 2002/47 musí být vykládán v tom smyslu, že příjemci zajištění na základě dohody o finančním zajištění s poskytnutím jistoty neukládá uspokojit svou pohledávku, která vznikla z neplnění finančních závazků, na něž se vztahuje daná dohoda, přednostně z tohoto zajištění.

K třetí otázce

- 39 Podstatou třetí otázky předkládajícího soudu je, zda směrnice 2002/47, zejména její články 4 a 8, musí být vykládána v tom smyslu, že v případě, kdy příjemce zajištění na základě dohody o finančním zajištění s poskytnutím jistoty uspokojil svou pohledávku, která vznikla z nesplnění zajištěných finančních závazků, z jiných aktiv poskytovatele nežli uvedeného zajištění, musí mít tento poskytovatel v rámci úpadkového řízení vůči tomuto příjemci přednost před ostatními věřiteli, tak aby mohl své zajištění získat zpět.
- 40 Podle ustálené judikatury Soudního dvora platí, že důvodem pro žádost o rozhodnutí o předběžné otázce není poskytnutí konzultativního stanoviska k obecným nebo hypotetickým otázkám, nýbrž její nezbytnost pro efektivní vyřešení sporu týkajícího se unijního práva (rozsudek ze dne 10. listopadu 2016, Private Equity Insurance Group, C-156/15, EU:C:2016:851, bod 56 a citovaná judikatura).

- 41 Jak v tomto ohledu uvedl generální advokát v bodě 93 svého stanoviska, spor v původním řízení je sporem mezi společnostmi Ūkio bankas a Aviabaltika ve věci plnění dohod z let 2011 a 2012 uzavřených mezi nimi a netýká se průběhu úpadkového řízení vůči společnosti Ūkio bankas. Z informací uvedených v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce nevyplývá, že by byla předkládajícímu soudu předložena vzájemná žaloba na vrácení finančního zajištění směřující proti uvedené bance ani že by musel řešit otázky týkající se vymáhání pohledávky společnosti Aviabaltika za společností Ūkio bankas v souvislosti s tímto zajištěním v rámci daného úpadkového řízení.
- 42 Mimoto uvedená žádost neobsahuje informace o existenci nebo obsahu vnitrostátních ustanovení, které by předkládající soud mohl případně použít v závislosti na odpovědi Soudního dvora pro vyřešení sporu, jenž mu byl předložen, které by mohly mít dopad na pořadí věřitelů v rámci uvedeného řízení.
- 43 Za těchto podmínek je třeba konstatovat, že třetí otázka je hypotetická, a musí tudíž být považována za nepřipustnou.

K nákladům řízení

- 44 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 4 odst. 5 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/47/ES ze dne 6. června 2002 o dohodách o finančním zajištění ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/44/ES ze dne 6. května 2009 musí být vykládán v tom smyslu, že členským státům ukládá přijmout právní úpravu, která umožní příjemci zajištění na základě dohody o finančním zajištění s poskytnutím jistoty uspokojit svou pohledávku, která vznikla z neplnění zajištěných finančních závazků, z tohoto zajištění, když událost rozhodná pro vymáhání zajištění nastane po zahájení úpadkového řízení proti jeho osobě.
- 2) Článek 4 odst. 1 a 5 směrnice 2002/47 ve znění směrnice 2009/44 musí být vykládán v tom smyslu, že příjemci zajištění na základě dohody o finančním zajištění s poskytnutím jistoty neukládá uspokojit svou pohledávku, která vznikla z neplnění finančních závazků, na něž se vztahuje daná dohoda, přednostně z tohoto zajištění.

Podpisy.